

בס"ד, כ"ג אדר התשפ"ו

מנחות ס' – הגשה ותנופה במנחות

שאלות:

1. חיים כהן מביא מנחת נדבה, האם יש עליו חובת הגשה לקרן הדרומית מערבית של המזבח?

הגשה ותנופה במנחות (משנה)

- המשנה מחלקת את המנחות לפי הצורך בהגשה (הקרבת כלי המנחה לקרן הדרומית-מערבית של המזבח) ובתנופה (הולכה והבאה):
 - הגשה ללא תנופה: במשנה מפורטים: מנחת סולת, מחבת, מרחשת, חלות ורקיקין, מנחת כהנים, מנחת כהן משיח, מנחת גויים, נשים ומנחת חוטא.
 - שאר הקטגוריות, יפורטו במשנה בדף הבא.
- רבי שמעון חולק על הקטגוריה הראשונה וסובר שמנחת כהנים ומנחת כהן משיח לא טעונות הגשה. הסיבה היא: "כל שאין בה קמיצה – אין בה הגשה". כיוון שמנחות כהנים נשרפות כולן על המזבח ולא קומצים מהן, הן פטורות מהגשה.

הגמרא חוזרת על דברי **רב פפא** מהדף הקודם שכל המנחות המוזכרות במשנה באות בשיעור של עשרה לחמים, וגם כאן זה יכול להתפרש לפי שני הפירושים ברש"י.

2. שלום מביא מנחת סוטה על אשתו, צריך להגיש אותה אל המזבח?

המקורות לחיוב הגשה במנחות השונות

- הברייתא בגמרא מנסה לברר את המקור לדינים שהוזכרו במשנה. הלימוד היסודי להגשת המנחה אל המזבח הוא מהפסוק שנאמר במנחת מרחשת (מנחת נדבה): "וְהִבֵּאתָ אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֲלֵה לְד' וְהִקְרִיבָהּ אֶל הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ".
 - הגמרא מסבירה שאילו לא הייתה כתובה המילה "הַמִּנְחָה", היינו יכולים לחשוב שצריך להגיש רק את הקומץ (החלק שעולה למזבח). לכן המילה מלמדת שמגישים את כל המנחה בכלי עוד לפני הקמיצה.
 - מהמילים "אֶת הַמִּנְחָה" לומדים שגם מנחת חוטא, שאינה מנחת נדבה, חייבת בהגשה.
- הגמרא שואלת למה אי אפשר ללמוד את מנחת החוטא בדרך של "במה הצד" ממנחת נדבה ומנחת סוטה, ששתיהן חייבות בהגשה?
הגמרא דוחה את הלימוד הזה משום שבמנחת חוטא יש צד ייחודי: היא חלק מקורבן "עולה ויוֹרֵד", והמנחה מובאת רק על ידי העני ולא על ידי העשיר. ואולי בגלל הזה, היא לא חייבת בהגשה, ולכן צריך את הפסוק.
- רבי שמעון מביא את המקורות למנחת העומר וסוטה שגם הן אינן מנחת נדבה:
 - מהמילה "וְהִבֵּאתָ" – הוא מרבה את מנחת העומר (שגם בה נאמרה הלשון "וְהִבֵּאתָ").

מהמילה "וְהִקְרִיבָהּ" – הוא מרבה את מנחת סוטה (שגם בה נאמרה הלשון "וְהִקְרִיב אֹתָהּ").

הגמרא מבררת למה לא ללמוד את מנחת הסוטה ב"צד השווה" ממנחת חוטא ומנחת העומר, ודוחה את הלימוד: כי מנחת סוטה שונה מהן בכך שהיא כשרה בקמח ואינה חייבת להיות "סֵלֶת" (החלק הגס יותר בתוך גרעין החיטה) כשאר המנחות.

רבי יהודה חולק על רבי שמעון באופן הלימוד:

מהמילה 'והבאת' הוא לומד לרבות מנחת סוטה. והוא סובר שמנחת העומר נלמדת בדרך של "צד השווה" ממנחות חוטא וסוטה, ואין צורך בפסוק עבודה.

רבי שמעון טוען שהעומר שונה מהן כי הוא אינו "מְצוּי" (קורה רק פעם בשנה), בעוד חוטא וסוטה יכולים לקרות בכל עת, ולכן העומר זקוק לפסוק מיוחד.
רבי יהודה חולק עליו וטוען שהעומר הוא ה"מְצוּי" ביותר – כיוון שהוא חובת ציבור הוא יגיע בוודאות בכל שנה ושנה, בעוד מנחות חוטא וסוטה תלויות במקרים שאולי לא יתרחשו כלל (אם האנשים לא יחטאו או לא ייחשדו).

3. נדב התנדב מנחה משעורים לבית המקדש, הכהן יקבל אותה?

המשך המקורות לדין הגשה

האם ניתן להתנדב מנחת שעורים? ראינו שרבי שמעון ורבי יהודה למדו מהמילה "וְהִבְאִתָּה" לרבות את מנחת העומר או מנחת סוטה (כל אחד לשיטתו). הגמרא מביאה את המשך הברייתא שמקשה: אולי לומדים מהמילה "והבאת" שיחיד יכול להתנדב ולהביא סוג מנחה חדש חוץ מחמש המנחות המוזכרות בפרשה? כלומר, שיוכל להביא מנחת שעורים בנדבה.

כמו שהציבור מביא מנחות חובה גם מן החיטים (שתי הלחם) וגם מן השעורים (העומר), היה מקום לומר שגם יחיד שמביא מנחת נדבה מחיטים יוכל להביא מנחת נדבה משעורים.

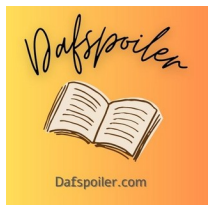
לכן נאמר בפסוק "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֱלֹהִים" – המילה "אֱלֹהִים" באה ללמד שרק אלו (חמש המנחות מהחיטים) יכולות לבוא בנדבת יחיד.

הברייתא ממשיכה לשאול: אולי המילה "אלה" מלמדת שמי שאומר "הרי עלי מנחה" בלי לפרט, חייב להביא את כל חמש המנחות ("אלה")? ומתרצת שלכן כתוב "מֵאֱלֹהִים" – ללמד שהוא יכול להביא גם חלק (מנחה אחת) ולא את כולן.

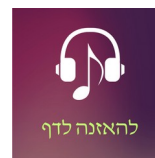
הברייתא מביאה שרבי שמעון דורש את המילה "מאלה" לצורך אחר. לאחר שראינו שמהמילים "אֶת הַמִּנְחָה" מרבים מנחות נוספות להגשה (כמו מנחת חוטא), אומר רבי שמעון שמהמילה "מֵאֱלֹהִים" ממעטים את שתי הלחם ולחם הפנים – הם אינם טעונים הגשה לקרן הדרומית-מערבית של המזבח.

הסיבה למיעוט דווקא אותם, כי שתי הלחם ולחם הפנים שונים מהמנחות האחרות בכך שאין מהם שום חלק שמיועד לעלות לאש המזבח ("אישים"), אלא הם נאכלים לכהנים.

הגמרא שואלת: מנחת נסכים שעולה כולה כליל על המזבח לאש ("אישים"), אז אולי היא כן צריכה הגשה?

הדף לע"נ
אמו"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
נלב"ע י"א כסלו התשפ"ו

▪ הגמרא עונה: שמהמילה "וְהִקְרִיבָהּ" ממעטים את מנחת הנסכים מהגשה. הסיבה היא שגם היא שונה מהמנחות האחרות בכך שהיא לא באה "בגלל עצמה" (כקרבת עצמאי) אלא בגלל הזבח שהיא מלווה.

(והגמרא תמשיך לדון בדרשות האלו בדף הבא).